

Przewodniczący Rady
Dyscypliny Nauk Medycznych WUM
prof. dr hab. n. med. Krzysztof J. Filipiak
07.11.2019

Ocena rozprawy doktorskiej lek. dent. Anny Stróżyńskiej-Sitkiewicz pod tytułem:

**„Ocena radiologiczna morfologii przegród kostnych w zachyłkach zębodołowych zatok
szczękowych w obrazach tomografii komputerowej wiązką stożkową”**
wykonanej pod kierunkiem prof. dr hab. n. med. Kazimierza Szopińskiego

Przegrody zatoki szczękowej są kostnymi elementami znajdującymi się w świetle zatoki, które występują u około 28% populacji. Przez wiele lat przegrody kostne zatoki szczękowej były uznawane za struktury klinicznie nieistotne, jednak w związku z rozwojem technik operacyjnych zyskały znaczenie w chirurgii stomatologicznej, chirurgii szczękowo-twarzowej oraz otorynolaryngologii. Przegrody zatoki szczękowej stały się szczególnie istotne dla chirurgów stomatologicznych po wprowadzeniu technik podnoszenia dna zatoki szczękowej do celów implantologicznych. Ich obecność może utrudniać zarówno wykonanie dostępu do zabiegu w postaci okna bocznego, jak i samą procedurę podniesienia błony śluzowej zatoki szczękowej. Tomografia komputerowa wiązką stożkową (CBCT, *cone beam computed tomography*) pozwala na ocenę tkanek w trzech płaszczyznach, dzięki czemu możliwa jest trójwymiarowa wizualizacja bocznego regionu szczęki, który jest regionem trudnym do oceny na zdjęciach dwuwymiarowych. Dlatego w pełni uzasadnionym było podjęcie przez Doktorantkę badań mających na celu ocenę radiologiczną morfologii przegród kostnych w zachyłku zębodołowym zatoki szczękowej w obrazach CBCT.

Przedstawiona do recenzji rozprawa doktorska lek. dent. Anny Stróżyńskiej-Sitkiewicz liczy 146 stron, składa się ze wstępu, celu pracy, materiału i metody, części zawierającej wyniki badań, dyskusji, wniosków, streszczenia w języku polskim i angielskim, 29 tabel i 60 rycin, 97 pozycji piśmiennictwa. We wstępie Doktorantka przedstawiła zwięzłe informacje dotyczące anatomii i histologii zatok przynosowych oraz omówiła podziały i klasyfikacje przegród zatoki szczękowej. Ta część pracy wykazuje dużą znajomość tematu oraz dobre przygotowanie lek. dent. Anny Stróżyńskiej-Sitkiewicz do podjęcia własnych badań. Celem pracy była ocena występowania oraz morfologii przegród kostnych zachyłka zębodołowego zatoki szczękowej

na podstawie badań CBCT. Cel badań został sformułowany w sposób zrozumiały i jednoznaczny. W rozdziale Materiał i metody Doktorantka wyczerpująco przedstawiła charakterystykę materiału badawczego oraz zastosowaną metodykę analizy badań. Spośród 1500 badań CBCT wykonanych w Zakładzie Radiologii Stomatologicznej i Szczękowo-Twarzowej Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego w okresie od grudnia 2015 do września 2017 roku, wybrała 483 badania obejmujące obydwie zatoki szczękowe i spełniające kryteria włączenia do badania. W badaniach oceniła obecność i morfologię przegród kostnych zachyłka zębodołowego zatoki szczękowej. Ostatecznie do analizy włączyła 230 pacjentów posiadających co najmniej jedną przegrodę kostną. Analizowana grupa składała się ze 139 kobiet oraz 91 mężczyzn w wieku od 14 do 84 lat ($M=40,6$; $SD=14,62$). Zastosowane w pracy metody statystyczne są typowe dla tego typu analiz i pozwalają obiektywnie ocenić ich wyniki. Zastosowane metody badań oraz ich sposób realizacji nie budzą zastrzeżeń. Wyniki pracy są przedstawione w sposób szczegółowy i budzący zaufanie oraz ilustrowane dobrze skomponowanymi tabelami i czytelnymi rycinami, które bardzo ułatwiają czytelnikowi dogłębną analizę licznych danych. Wyniki zostały szeroko i dokładnie omówione z bogatą analizą statystyczną, co umożliwia ich porównanie z danymi z piśmiennictwa. Spośród spostrzeżeń lek. dent. Anny Stróżyńskiej-Sitkiewicz zawartych w tej części za najcenniejsze uważam wykazanie, że ponad połowa pacjentów (51%) posiadała przynajmniej jedną przegrodę, łącznie u 230 pacjentów znaleziono 354 przegrody. Doktorantka stwierdziła, że u pacjentów występowało od 1 do 4 przegród, w tym od 0 do 3 po stronie prawej i od 0 do 2 po stronie lewej. Istotną obserwacją jest stwierdzenie, że przegrody występowały najczęściej obustronnie (37,4%) i po stronie prawej (52,5%). Najczęściej obserwowano orientacje policzkowo-podniebienną (BP) w 54,2%, najrzadziej mieszaną (MIX) - 2,8%. Większość przegród znajdowała się w regionie środkowym, najrzadziej obserwowano przegrody w regionie tylnym. Wyniki badań lek. dent. Anny Stróżyńskiej-Sitkiewicz mają ważny aspekt praktyczny, wskazują bowiem, że spośród 354 analizowanych przegród 87 (24,6%) występowało u pacjentów posiadających komplet zębów. Spośród pozostałych 267 przegród 92 (34,5%) występowało w regionach, w których pacjenci nie posiadali zębów, a 175 (65,5%) – w regionach, w których pacjenci posiadali zęby, mimo braków zębowych w innych regionach.

W rozdziale Dyskusja Doktorantka właściwie zinterpretowała wyniki swoich badań z wykorzystaniem doniesień innych autorów zajmujących się tymi problemami. Dyskusję w recenzowanej pracy oceniam wysoko. Autorka wykazała się rozległą wiedzą medyczną na temat odmienności anatomicznej przegród kostnych w zatoce szczękowej, umiejętnością korzystania z obcego piśmiennictwa, głównie w języku angielskim, a także należą ostrożnością w ocenie oraz w interpretacji uzyskanych wyników własnych. Doktorantka sformułowała ze swojej pracy 6 wniosków, z których najważniejszym jest stwierdzenie, że przegrody zatok szczękowych stanowią odmianę anatomiczną często występującą w populacji polskiej. Nie znaleziono związku pomiędzy stroną występowania przegrody a jej orientacją oraz między grupą wiekową a odsetkiem osób z przegrodami. Wnioski zawarte w pracy są dla mnie przekonujące, korespondują z celami pracy i wynikają z przeprowadzonej analizy statystycznej. Rozprawę kończy spis 97 pozycji wykorzystanego piśmiennictwa, dobrane bardzo starannie i adekwatnie do badanego zagadnienia. Streszczenie w języku polskim i angielskim zawiera najważniejsze wyniki przeprowadzonych badań.

Pomimo iż praca jest bardzo dobrze napisana, Autorka nie ustrzegła się drobnych nieścisłości, które chciałabym przytoczyć i prosić o wyjaśnienie:

1. Ryciny powinny posiadać opis i numerację, znajdujące się poniżej ryciny.
2. W przypadku liczby po angielsku, w tym ułamku dziesiętnego powinna być użyta kropka w zapisie dziesiętnym zamiast przecinka.
3. Zamiast terminu „blona Schneidera” powinno być „blona śluzowa zatoki szczękowej”.

Powyższe uwagi nie pomniejszają wartości pracy doktorskiej, która pod względem merytorycznym jest bardzo dobra. Praca stanowi bardzo wartościowe studium badawcze na temat oceny radiologicznej morfologii przegród kostnych w zachyłku zębodołowym zatoki szczękowej w obrazach CBCT.

Podsumowując, oceniam rozprawę doktorską lek. dent. Anny Stróżyńskiej-Sitkiewicz oceniam bardzo wysoko. Uzyskane wyniki badań wskazują na wysoki stopień dociekliwości naukowej oraz znakomite umiejętności posługiwania się warsztatem badawczym. Doktorantka wykazała się bardzo dobrą znajomością nowoczesnych metod doświadczalnych pogłębiając wiedzę na temat morfologii przegród kostnych zatoki szczękowej.

ZAKŁAD CHIRURGII STOMATOLOGICZNEJ

kierownik dr hab. n. med. Anna Starzyńska,
prof. nadzw. GUMed
ul. Dębinki 7, 80-211 Gdańsk
tel. 58 349 15 71, e-mail: chirstorm@gu.med.edu.pl
www.chirurgiastomatologiczna.gumed.edu.pl

Przedstawiona do recenzji praca spełnia ustawowe warunki określone dla rozpraw doktorskich w Ustawie o Tytułach i Stopniach Naukowych. Biorąc powyższe pod uwagę, zwracam się do Wysokiej Rady Wydziału Lekarsko-Dentystycznego Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego o dopuszczenie lek. dent. Anny Stróżyńskiej-Sitkiewicz do dalszych etapów przewodu doktorskiego. Równocześnie, biorąc pod uwagę wysokie walory naukowe rozprawy oraz jej wartość aplikacyjną, zwracam się z wnioskiem o jej wyróżnienie.

Gdańsk, dnia 30.09.2019 r.

A Starzyńska